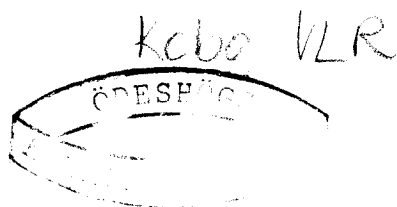

Svanshals

Materialet insamlat av Roland Hagberg

2002-02-19

År 1858 konfirmerades Alfred och därefter tog han anställning på Kyleberg med att rensa rovor. Han hade turen att få hjälpa till med trädgårdsarbete hos fru Dickson, som själv var med i arbetet. Han fick nu lite extra ritmaterialer och 25 öre extra varje lördagsafton samt smörgåsar, en halsduk, avlagda herrkläder mm. Han var med när man firade midsommar på godset med alla anställda. Han började nu rita av Dicksons ståtliga nya herrgård och sålde till intresserade bl a inspektoren som var skotte och sände dem till sin släkt i hemlandet. Fadern lämnar Kyleberg för att pröva lyckan som egen smed, men det var svårt att få inkomster. När modern dog år 1858 var det så fattigt i familjen att det knappast fanns ett linne till hennes döda kropp då hon skulle läggas i sin kista, berättade Alfred på äldre dar. Fru Dickson tog sig nu an den moderslöse pojken och hjälpte honom och uppmuntrade i hans ritande.

År 1860 dog hans välgörarinna fru Dickson

Alfred måste hjälpa sin far i smedjan vid Kolstad. Fadern och barnen flyttade till Gottorp för stat och lön för sig och Alfred och här arbetade de från kl 4 på morgonen till 9 på aftonen. Här kom Alfred i kontakt med ett sockenbibliotek. Alfred läste böcker, jobbade i smedjan och fick dagarna att gå.

19 år gammal skall Alfred pröva stå på egna ben. Han gör en misslyckad Stockholmsresa för att komma in på någon ritskola. Kom hem som den förlorade sonen sjuk och eländig. Han tog anställning vid Jakobsbergs järnbruk beläget vid Ljung intill Motala ström.

År 1865 försöker Alfred åter igen att göra sin lycka i Stockholm. Han tar sin ränsel och vandrar till Hästholmen för att med båt fara till storstaden. Han startade sin resa i en brytningstid. Ett socialt mer rörligt samhälle hade skapats genom olika riksdagsbeslut. Med beundran stirrade han på statyn över Birger jarl. Han fick kontakt med konstnärskretsar och kom in vid konstakademien där han snart ritade till sig en medalj och 300:- kr och han lyckades genom vänner få ett stipendium genom kungen. Konsten hade genom kung Karl XV fått ökad status. Alfred slet ont under studietiden men genom att arbeta som smed kunde han tjäna sitt uppehälle. Genom att umgås med artister öppnades en ny värld för Alfred.

År 1866 invigdes nationalmuseum.

Efter två års studier kan han välja skulptörlinjen med Johan Petter Molin som lärare. Denne hade börjat som bagare och studerat utomlands.

Den 16 augusti 1872 avtäckes Alfred Nygrens Bellmansstaty ute på Hasselbacken. Det var Alfreds första offentliga verk och hans stora seger i livet. Beställningen hade han fått av krögaren på Hasselbacken, Wilhelm Davidson.

Åren 1872 - 1885 befinner han sig på en lång utlandsvistelse. I Rom och Paris m fl städer sammanstrålar olika svenska konstnärer. Alfred besöker Berlin, Dresden, Paris och Mynchen. Stärkt av sin framgång med Bellmansstatyn jagar han nu internationell framgång. Pengar till resan hade han fått av godsägaren Axel Dickson, som lämnat ett mycket förmånligt lån. Svårigheten för Alfred var att efter några år återbetala de allt fler lånen. Brist på pengar och en ständig jakt på beställningar förföljer honom. Han belönas med Die grosse Ehrenmyntze för skulpturen Adonis. Han är hyllad, erkänd konstnär. Han blir sjuk i tyfus men med nya pengar från Dickson kan han nå sina drömmars mål Rom.

Brodern Karl Leonard bodde denna tid på en gård Glånås smedsgård. han tog tjänst som grenadjär och bytte namn till Brandt och gifte sig och bildade familj.

År 1882 gifter sig Alfred med en ung i Rom konststuderande danska Dagmar Weber, dotter till en förmögen, dansk industriman, Theobald Weber i Köpenhamn. En ekonomisk trygghet infinner sig i Alberts liv som han aldrig tidigare upplevt. Dagmar var 12 år yngre än sin man. Bildhuggaren dras nu in i en dansk högborgerlig familj, vilket nog inte alltid var så lätt för smedsonen.

Från år 1882 finns ett kontrakt på 10 000:- kr där svärfadern beställer en stor skulptur i Carraramarmor samt beställning på en fontän i Svenborg i Danmark.

Under vintern 1882 är de nygifta tillbaka i sitt älskade Rom och tillbaka bland konstnärsvänner.

År 1883 når han framgång på en utställning i Rom. Detta är en arbetsam men lycklig tid för skulptören.

Alfred Nyström ser sin framtid i Stockholm, men trots besök och kontakter får han inga beställningar.

År 1883 flyttar de nygifta in i en villa Bellevue, i närheten av där familjen Webers övriga medlemmar bodde. Alfred söker få sina verk sålda för att icke vara beroende av svärfaderns välvilja.

År 1884 åker Alfred runt i Sverige på jakt efter uppdrag. Han vill stå på egna ben. Han besöker sin bror Kalle men när pengarna är slut måste han tigga hos sin fru.

De 2 september 1884 föder Dagmar deras första barn, som får namnet Claudio.

År 1885 anordnar han utställning i Stockholm. Tiden går men inga recensioner kommer.

Andra evenemang lockar skribenterna. Kung Oscar II lovar besöka utställningen, men när han infinner sig är inte skulptören där.

Statybildhuggaren Alfred Nyström utsågs år 1885 till agrée vid akademien, en honorär befattning som berättigar till akademiuniform med tvåkantig hatt och sabel tillika med broderier på fracken. och 1889 blev han ledamot, invald med 10 röster mot 4. Akademiens erkännande kom i Alfreds svartaste stund. Hans fru Dagmar hade blivit professorska.

Alfred sätter in all sin kraft att vinna olika statytävlingar i Sverige. Han skrev i tidningar, ordnade utställningar, jagade sponsorer och jagades mellan hopp och förtvivlan över det magra resultatet av allt resande och allt arbete. Geijerstatyn i Uppsala gick honom förbi trots att han erhållit arvode för förberedande skisser. Han kände sig motarbetad av vissa grupper.

Hans skulptur Hagar och Ismael resenseras med lovord men ändock med kritik. "Herr Nyström är en flitig och strävande konstnär, som icke är oförtjänt af uppmuntran, om han blott vet att hålla sig inom sitt naturliga område och fullt inser betydelsen af skaldens gyllene ord, så ofta upprepade. In der Begrenzung zeigt sich erst der Meister."

Den 3 september 1886 dör Theobald Weber och barnen Weber får dela fadersarvet och blir mycket rika. Var och en ärvde 135.000:- kronor, mycket pengar denna tid, totalt med tillhörande fastigheter och aktier ca 1 miljon

1887 arbetar Alfred i Stockholm på en statymodell till Karl XV till häst medan Dagmar besöker Danmark. Han får så småningom ner till hustrun i Danmark och visar fotografier över den planerade statyn för den danska kronprinsessan Lovisa Karl XV:s dotter. Hon förklarar att hon är förtjust. "Så såg far min ut!" Alfred vill ha revansch för tidigare nederlag, han måste få uppdraget. Han ordnar utställningar och middagar för att visa sina modeller.

Den 11 januari 1888 föds en dotter, Elisabeth Maria. Alfred ger sig dock ut i Europa för att bli studera rytterstatyer. Han kommer ner till Rom och känner sig lycklig.

Sommaren 1888 tillbringas han med släkten i Danmark. I augusti är han i hembygden och bestiger Omberg och njuter av utsikterna. Hans egen ekonomi är i botten, inkomsterna uteblir, och han måste leva på gåvor från sin fru.

På egen bekostnad gav han ut boken Konstfrågor. Boken skildrar hur en praktiserande konstnär ser på situationen i landet.

Den 7 oktober avflyttar familjen till Svendborg i Danmark. Men Alfred känner sig inte hemma här.

År 1888 invigdes Geijerstatyn med stor pompa av Louis De Geer och konstnären Börjesson hyllades och skulle längre fram utses till hedersdoktor vid universitetet. Hen fick göra 6 ytterligare verk på olika platser i landet.

Alfred förlorade tävlingen om Karl X Gustav. Andra tävlingsbidrag drogs i långbänk, inga avgörande kom. Till sist utsågs Nyström att dela bronspriset på 1000:- kr med konstnären Hasselberg. Vinnare blev John Börjeson.

Mitt i vintern 1890 kommer Alfred upp till Östergötland dit han tydligen längtar.

Den 4 juni 1890 föds deras fjärde barn Carl Gustaf. Men Alfred fortsätter att resa och studera. Han är åter i sin hembygd. Han önskar köpa en gård på slätten och bosätta sig där med familjen. Han vill att barnen skall få en svensk uppfostran.

År 1890 köper Alfred en gård vid Tåkern som sommarnöje för familjen.

År 1891 arrenderar han Glänås frälsegård på 120 tunnland för 1000:- kronor. Glänås ligger intill Kyleberg, som fått dansk ägare Rewentlov och på Hovgården bor danskar, familjen Reedz. Alfreds bror Kalle bor som soldattorpare och skomakare strax i närheten med några kor och höns som husdjur. Alfred är nöjd men börjar planera för att uppföra en villa på Djurgården i Stockholm. Huset var ritat av arkitekten Fredrik Lindskog och det gavs namnet Dana för att hedra Dagmars födelseland. Villan låg på Ysättersvägen 10 i kvarteret Ysäter på en bergknalle med utsikt ut över vattnet. Nu hoppas han få skulpturuppdrag till det planerade nya riksdagshuset.

Alfred och Dagmar ger sig in i striden om Tåkerns sänkning, som drevs av Renstads ägare baron Hermelin. Nyström använde Östgöta Correspondenten för sina inlägg. Här stod nyttans argument, ekonomiska och välståndspolitiska, mot naturintressen och värnande om livskvalitet och hälsa. Dagmar Weber från Glänås och Anna Reedz från Hovgården fortsatte kampen efter Alfreds död.

På Djursholmsvillans vindflöjel står 1891. Han hade fått en mycket bra verkstad på tomten. I Anton Ridderstads lantgård Berga utanför Linköping står statyn Svea mot en fond av ekar och klippor. Här har även Nyströms byst fått en hedersplats. I parken finns även andra av Nyströms skulpturer.

Alfred Nyström fick en stor vänkrets av konstnärer och journalister i Stockholm. Han var en sällskapsmänniska. På Villa Dana var Dagmar och Alfred ett perfekt värdpar.

År 1892 börjar Alfreds hjärta att känna av sig. Det var förkalkat. Han drabbas under resa i Tyskland av hjärtproblem. När han besöker utställningen i Mynchen finner han att hans skulpturer har packats ner och ej finns utställda.

Den 27 oktober 1892 har beslutet fattats och familjen Nyström kyrkobokförs med de fyra barnen i Hedvig Eleonoras församling med bostad Karlavägen 2.

År 1893 tilldelas skulptören Vasaorden.

År 1896 säljer Dagmar sitt hus i Danmark Bellevue.

På våren 1896 kämpar Nyström hårt för att få göra ryttarstatyn. Läkarna har gett honom varningar. Han presenterar en räkning på 8015:- kr för utgifter han haft. Nyström hade vänner i Östgöta Correspondenten som hjälpte och stödde honom i kampanjen. Axel Dicksons bror, stordonatorn, industrimannen och kungens nära vän Oscar Dickson gick ut med ett upprop till Nyströms stöd.

Den 15 februari 1893 drabbades Alfred Nyström vid middagstid efter frukosten och en förmiddags arbete i ateljen av en hjärnblödning uppe på sitt rum dit han gått för att vila, som två timmar senare medförde döden. 130 000:- i insamlade medel för ryttarstatyn fanns kvar. Kampen om Tåkern var den enda av de sista årens strider som Alfred Nyström vann, om än efter sin död.

För hustrun Dagmar var slaget bedövande. Hon stod ensam med fem barn i åldrarna 4 - 12 år samt ett sjätte på väg. Men det var en handlingskraftig och stark kvinna, som snabbt tog i tu med plikterna. Huvudstadstidningarna uppmärksammade den bortgångne. Det handlade dock mer om hans märkliga liv och hans färgstarka personlighet än om hans konst.

Han ligger begravd på Djursholms kyrkogård.

I juni 1893 föddes det sjätte barnet Margaretha.

År 1897 hade riksdagshusprojektet nått så långt att Oscar II kunde lägga grundstenen. Då var Nyström död sedan tre månader.

År 1898 stod Börjeson som segrare för Stenbocksstatyn, som invigdes år 1901 i Malmö.

År 1901 flyttar Dagmar till en nyuppförd större villa kallad Svea i Danmark.

Hon avled år 1920 på sonen Claudios gård Palsgården i Östergötland, dit hon hade brukat återvända på somrarna.

År 1906 fick den unge konstnären Charles Friberg i uppdrag att utföra rytтарstatyn Karl XV med placering framför Biologiska muséet och Skansen. Statyn fick namnet tennsoldaten.

Statyn representerade en förgången tid redan när den invigdes.

Skulptören Alfred Nyström efterlämnar en mängd byster. Han var en skicklig porträttör, Johan af Kleen, nationalmuseums byggherre, Ellen Key-Åberg, Linköping, FILOSOFEN Måns Jönsson. På Linköpings museum finns Hagar och Ismael och i Linköping Våren. I Berga hage i Linköping finns bl a Moder Svea.